

(לא) וְעָשִׂיתָ אֶת־מַעֲלֵי הָאֲפֹד כְּלִיל תְּכֵלֶת:

תורה תמימה

(לא) כליל תכלת. ת"ר, מעיל חוטיו כפול שנים עשר, דכתיב ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת, ויליף תכלת מפרוכת מה להלן ששה אף כאן ששה [וכתיב כליל] [יומא ע"א ב].

כליל תכלת. תכלת היכי צבעינן לה, מייתנין דם חלזון וסממנים ורמינן להו ביורה ומרתחינן להו ושקלינא פורתא כביעתא וטעמינן להו באודרא ושדינן להווא ביעתא וקלינן לאודרא, ושמע מינה טעימה פסולה משום שנאמר כליל תכלת [מנחות מ"ב ב].

תורה שלמה

מה טעם קאמר מה טעם טעימה פסולה משום דבעינן צביעה לשמה. כתנאי טעימה פסולה משום שנא' כליל תכלת (כל תכלת בעינן שיהא כל עיקר מראה החלזון בצמר שלא יהא דבר אחר צבוע בה מתחלתה) דברי ר' חנינא בן גמליאל, רבי יוחנן בן דהבאי אומר אפילו מראה שני שבה כשר (שכבר נצבע בה צמר אחר וזה השני כשר) משום שנא' ושני תולעת (ושני תולעת משמע שני דאפילו מראה שני של זהורית קרוי תולעת וה"ה לתכלת דכתיב נמי בהאי קרא, רש"י. וברבינו גרשום קרי ביה שני וקא משמע האי שני קאי נמי אתכלת דמכשר אפילו מראה שניה). (מנחות מב:)

[צד] כליל תכלת, ת"ר דברים שנאמר בהן שש חוטן כפול ששה, משור שמונה, מעיל שנים עשר וכו', מגלן דכתיב ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת (כליל גדיל ואין גדיל פחות משנים) ויליף תכלת תכלת מפרוכת מה להלן ששה אף כאן ששה. (יומא ע"א: עב.)

[צא] ועשית את מעיל האפוד, מעיל שחוגרו האפוד. מלמד שהוא לובש המעיל ואחר כך לובש את האפוד וחוגרו בחשב האפוד, לכך נקרא מעיל האפוד. (מדרש הגדול)

[צב] כליל תכלת, ת"ר מעיל כולו של תכלת היה שנאמר ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת. (זבחים פח:)

[צג] כליל תכלת, אמר ליה אביי לרב שמואל בר"י הא תכילתא היכי צבעיתו לה, אמר ליה מייתנין דם חלזון וסמנין להו ביורה [ומרתחינן ליה] ושקלינן פורתא כביעתא (בקליפת ביצה) וטעמינן להו באודרא (מוך וצובעין אותה בתוך אותה קליפה לידע אם תכלת יפה), ושדינן ליה להווא ביעתא וקלינן ליה לאודרא, ש"מ תלת ש"מ טעימה פסולה (אותו צמר שצובעין לשם נסיון פסולה לציצית) ושמע מינה דבעינן צביעה לשמה, וש"מ טעימה פסולה (אם עירה צבע נסיון ביורה פוסל את כל היורה), היינו טעימה פסולה היינו צביעה לשמה, אמר רב אשי

(א) וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְקֹדֶשׁ אֲתֶם לְכַהֵן לִי לְקַח פֶּרֶךְ אֶחָד בְּיָבֶקֶת וְאֵילָם

שְׁנַיִם תְּמִימִם:

תורה תמימה

(א) וזה הדבר. א"ר יוסי בר חנינא, מכנסים אין כתובים בפרשה, כשהוא אומר וזה הדבר אשר תעשה להם, להביא מכנסים ועשירית האיפה, בשלמא מכנסים כתיב בענינא דבגדים, אלא עשירית האיפה מנ"ל, אתיא זה זה מן זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' עשירית האיפה (פ' ו' יומא ה' ב').

תורה שלמה

אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן (וא"ו מוסיף על ענין ראשון המדבר בצוואת עשיית הבגדים ושם כתוב ועשה להם מכנסי בד), להביא המכנסים, ועשירית האיפה (שהכהנים צריכים להביא ביום חינוכם אפילו ההדיוט כדאמרינן במנחות נא:): בשלמא מכנסים כתיבי בענינא דבגדים (דלעיל מיניה דההיא פרשתא איכא לרבויהו וא"ו מוסיף על ענין ראשון) אלא עשירית האיפה מנא לן, אתיא זה זה מוזה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' עשירית האיפה. (יומא ה:)

[ג] וזה הדבר, הקב"ה נקרא זה א"ל וְאֵילָם, משה נקרא כי זה משה האיש, וישראל אומרים שירה בזה, זה א"ל וְאֵילָם, וקיבלו התורה בזה, מזה ומזה הם כתובים, ולא עשו עגל אלא בזה ויצא העגל הזה, וירד משה מן הרקיע בזה קום רד מהר מזה, ולא נתכפר לישראל אלא בזה, זה יתנו, ולא נתכפר לאהרן אלא בזה, זה קרבן אהרן ובניו, וישראל מקוים לזה, ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, ואינו נפרע מאדום אלא בזה, מי זה בא מאדום, וישראל נכנסין בזה ובמקום הזה אתן שלום, והמזבח לא נתקדש אלא בזה, שנאמר וזה אשר תעשה על המזבח, אהרן ובניו לא נתקדשו אלא בזה וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם. (מדרש הגדול)

[ד] וזה הדבר, באיזה זכות היה אהרן נכנס לבית קדשי הקדשים, רבי יצחק אומר זכות השבטים היתה נכנסת עמו, שנאמר וזה הדבר אשר

[א] וזה הדבר, אמר רבי ענני בר ששון, למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת הקרבנות [פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה] – (זבחים פח:), בפרשת ואתה תצוה נסמכה ענין המילואים לבגדי כהונה, לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין. כתנת מכפרת על שפיכת דמים [בגמ': על דידע מאן קטליה במזיד ולא אתרו ביה (מכפרת על הצבור שלא יענשו)] דכתיב ויטבלו את הכתנת בדם, (רמז הוא לעתיד שכפרת שפיכת דמים בכתנת של בגדי כהונה, טבילה היינו כפרה), מכנסים מכפרים על גילוי עריות דכתיב ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה, מצנפת מכפרת על גסי הרוח כדרבי חנינא דא"ר חנינא, יבא דבר שבגובה ויכפר על מעשה גובה, אבנט מכפרת על הרהור הלב אהיכא דאיתיה (דכתיב (והיה) [והיו] על לב אהרן, ובתוס' ושטמ"ק שם יש במדרש שהיה מקיפו ל"ב פעמים נגד הלב, לב בגימ' ל"ב וכו'). חושן מכפר על הדינין דכתיב ועשית חושן משפט, אפוד מכפר על עבודה זרה דכתיב אין אפוד ותרפים. מעיל מכפר על לשון הרע אמר הקב"ה יבא דבר שבקול (פעמוני המעיל נשמעין) ויכפר על מעשה הקול (לשון הרע שדבר בפרהסיא מעשה קול הוא), ציץ מכפר על מעשה עזי פנים, כתיב הכא על מצח אהרן, וכתיב התם ומצח אשה זונה היה לך. (ערכין יז. זבחים פח:)

[ב] וזה הדבר, א"ר יוסי בר"ר חנינא מכנסים אין כתובין בפרשה (בלבישת הבגדים לא בצוואה ולא בעשייה) כשהוא אומר וזה הדבר

תעשה להם, מנין זה י"ב, ואלו הן י"ב אבנים שהיו נתונות על לבו של אהרן ועליהן שמות השבטים וכו', מה טעם שיהא הקב"ה מסתכל בהם ובבגדי כהן בכניסתו ביוה"כ ונזכה לזכות השבטים וכו', כך אהרן היה נכנס בכל שעה לבית קדשי הקדשים, ואילו לא היה יכול להכנס למה שהיו מלא"ש נכנסות עמו ומסייעות אותו לא היה יכול להכנס למה שהיו מלא"ש שם, מה עשה הקב"ה נתן לו מדמות לבושי הקדש וכו'. (שמות רבה לח"ג)

[ה] וזה הדבר אשר תעשה וגו', מר ר' שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן זה הדבר (היה צריך לכתוב) וזה הדבר (כתיב) אפילו קריית הפרשה (של צוואה במילואים) מעכבת. (ירושלמי יומא פ"א ה"א)

[ו] וזה הדבר אשר תעשה להם, הה"ד לעולם ה' דברך נצב בשמים, אמר דוד כשם שאתה אמת שנאמר וה' אלקים אמת כן דברך אמת שנאמר לעולם ה' דברך נצב בשמים, אל תאמר בשמים, אלא בשמים, כשם שמתחילה גזר ונעשו שמים אף דבר שדברת לקדש אהרן ואת בניו קיים לעולם, שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם, לכך נאמר כן יהיה דברי אשר יצא מפי, לכך נאמר זה הדבר. (יומא ה')

[ו*] וזה הדבר, הה"ד לעולם ד' דברך נצב בשמים, וכי אין דבורו של הקב"ה נצב בארץ אלא בשמים, אמר רב חזקיה בר חייה מפני שהבטיח הקב"ה דבר בשמים ואחר רד"ו שנים באתה ההבטחה שהבטיח הקב"ה את הצדיק, כיצד וכו', וא"ל הבט נא השמימה וכו' והיה זרעך כעפר הארץ וכו' וקיים הקב"ה, וכן אתה מוצא באהרן שהבטיחו הקב"ה למשה ואמר לו ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך וקיים לו הקב"ה הוי וזה הדבר אשר תעשה להם. (שמו"ר פל"ח"ז)

[ז] וזה הדבר, הה"ד קחו עמכם דברים וכו', לפי שישאל אומרים רבון העולם, הנשיאים חוטאים ומביאין קרבן ומתכפר להם וכו' אנו אין לנו קרבן וכו', א"ל דברים אני מבקש, שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה' ואני מוחל על כל עונותיכם, ואין דברים אלא דברי תורה, שנאמר אלה הדברים אשר דבר משה. א"ל אין אנו יודעין, א"ל בכו והתפללו לפני ואני מקבל וכו', הוי איני מבקש מכם לא זבחים ולא קרבנות אלא דברים, שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה' וכו' אף כאן הוא אומר זה הדבר, לפי שלא התרצה הקב"ה לאהרן אלא ע"י התפלה, שנאמר ובאהרן התאנף ה' מאד להשמירו (ור"ל זהו שאומר כאן וזה הדבר אשר תעשה לכם, שצוהו ה' על העתיד לדבר דברי תפלות ובקשות עבורם. הרד"ל). (שמות רבה לח"ג)

[ח] וזה הדבר אשר תעשה להם, להם את עושה, ואין את עושה לאחרים, לשבט הזה את עושה ולא לאחר. (תנחומא ג')

[ט] וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם, א"ר חנינא יבא קדוש ויכנס לקדוש ויקריב לפני קדוש ויכפר על קדושים. יבא קדוש זה אהרן, שנאמר לאהרן קדוש ה' ויכנס לקדוש זה מקדש, שנאמר מקדש ה' כוננו ידך, ויקריב לפני קדוש זה הקב"ה, שנאמר כי קדוש אני (וילבש בגדי קודש שנאמר כתנת בד קדש – מדרש חדש עה"ת) ויכפר על הקדושים אלו ישראל שנאמר קדושים תהיו. (שמות רבה פל"ח"ח)

[י] וזה הדבר וגו' לקדש אותם, זה הדבר (דורש וזה הדבר שזה ענין גזירה, כדבר מלך שלטון, ומייתי סמך לזה מהלא אתה מקדם, שטעמו אתה גוזר שנהיה קדושים – יפ"ת), הה"ד הלא אתה מקדם ה' אלקי קדושי לא נמות, עד שלא עמד אדה"ר ואכן מן האילן, כך היית אומר שלא יאכל מן האילן ולא ימות, שנאמר הלא אתה מקדם ה' אלקי קדושי לא נמות, אלא מפני שביטל צוויך הבאת עליו מיתה להכות את הבריות שנאמר ה' למשפט שמתו, אתה גוזר ואומר קדושים תהיו לאלקיכם, וכן זה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם, רבון העולם אתה מבקש שנהא קדושים הסר ממנו המות (אחר שאנו קדושים אין ראוי שנמות – יפ"ת) שנא' הלא אתה מקדם ה' אלקי קדושי לא נמות, אמר להם אי אפשר ה' למשפט שמתו. (שמות רבה פל"ח"ב)

[יא] לקדש אותם, בוא וראה כמה גדולה קדושת כהן גדול, שאי אפשר לא למלאך ולא לשרף לראות פני שכינה וכהן גדול היה נכנס בשמונה כלים והמעיל קולו הולך ומלאכי השרת רועדין מפניו, והיה נכנס בשלום ויצא בשלום, לפיכך אמר הקב"ה למשה, אני קדוש ומחנותי קדושים, קדש את אהרן ואמור לו שיקדש את עצמו לכך נאמר לקדש אתם, כבוד גדול חלק הקב"ה לאהרן שנקרא מלאכך שנאמר כי מלאך ה' צבעות הוא. (מדרש הגדול)

[יב] לקדש אותם, היה אהרן מתירא שמא יש בלבו של הקב"ה עליו כלום, לפיכך אמר הקב"ה למשה וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן לי, לרומם ולגדל לאהרן ולבניו בכהונה גדולה, לפי שגלוי וידוע לפניו שלא עשה אהרן אלא מיראה, לפיכך הודיעם שאין בלבו עליו כלום. (תנחומא תצוה י')

[יג] לכהן לי, אמר ר' מני בשם ר' אליעזר כל מקום שנאמר לי לעולם ולעולמי עולמים וכו' הכהונה לעולם שנאמר לכהן לי. (תנחומא ישן ט)

[יד] לכהן לי, התחיל מלמדו, היאך יהי' מטהרין ואוכלין בקדשים, היאך יהי' טובלין ואוכלין בתרומה, היאך יהי' מתקדשין ואוכלין בטהרות, סדר קדושות וטהרות. (תנחומא ג')

[טו] לכהן לי, לכהן לי ולא לבמות. לכהן לי ולא לבית חוניו. (מדרש הגדול)

[טז] לקח פר אחד, במקח ולא מן הגזל. (תנחומא ישן תצוה י')

[יז] פר אחד, לכפר על העגל שהוא פר. (תנחומא תצוה י')

[יח] לקח פר אחד בן בקר, הה"ד גדולים מעשי ד' דרושים לכל חפציהם (שנמצא לדרוש טעם בכל חפצי מעשיו ית' כפי שנוייהם) כשהוא רוצה הוא קוראה לשון נקבה שנאמר ויקחו אליך פרה אדומה תמימה (כשחכמתו גוזרת כפי הענין קורא הכפרה הבאה על העגל בלשון נקבה, כלומר שתהיה הכפרה בנקבה) וכשהוא רוצה הוא קורא לשון זכר שנאמר לקח פר בן בקר לכפר עליכם על מה שעתיד, שנאמר ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת, לכך נאמר גדולים מעשי ה' דרושים לכל חפציהם. (שמו"ר פל"ח"ג)

[יט] לקח פר אחד, ויגש את פר החטאת, מתחילה לא נקרא פר החטאת (כפ' הציווי לא נקרא מתחלתו פר החטאת עד אחר שהוא פורט כל מעשיו וכו' ולבסוף כתיב ואת בשר הפר וגו' חטאת הוא) שנאמר, וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן לי לקח פר אחד בן בקר ואילים, כשהוא פורט היה נקרא פר החטאת. (תו"כ מילואים פ"א"ב)

[כ] לקח פר אחד בן בקר, א"ר פנחס הכהן בר חמא הה"ד מגיד מראשית אחרית, פר אחד זה אהרן, ואילים שנים זה אלעזר ואיתמר, רמז נתן לו ששני בניו עתידים למות ואינן משמשין אלא שנים. (שמו"ר פל"ח"ט)

[כא] ואילים שנים, כנגד שני בניו שעתידין למות, שכל בניו ראויין למות, שנאמר ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו, אין להשמידו אלא לשון כילוי בנים, שנאמר ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת, כיון שנתפלל משה עליו דכתיב ואתפלל גם בעד אהרן, מתו שנים ונשארו שנים. (תנחומא תצוה י')

[כב] לקח פר אחד ואילים שנים, איל מיכן ואין מיכן ופר באמצע העמידם בגבעה, למה שלשה כנגד שלשה הררי עולם אברהם יצחק ויעקב, פר זה אברהם, שנא' ואל הבקר רץ אברהם, ואילים שנים יצחק ויעקב. (תנחומא תצוה י')

[כג] ואילים שנים תמימים, בשביל שני לוחות ששיבר משה. שהיו תמימים שנאמר תורת ה' תמימה. (מדרש הגדול)

מופץ ע"י "ועד חיילי בית דוד" – 770 בית משיח

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !